

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 19.10.2007
COM(2007) 621 galīgā redakcija

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Noturīgas un konkurētspējīgas Eiropas tūrisma nozares programma

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Noturīgas un konkurētspējīgas Eiropas tūrisma nozares programma

1. IEVADS

Ņemot vērā tūrisma lielo lomu ES ekonomikā, Komisija 2006. gada martā pieņēma Atjaunināto ES tūrisma politiku¹, kuras galvenais mērķis ir „uzlabot Eiropas tūrisma nozares konkurētspēju un radīt vairāk darbavietu un tās uzlabot, veicinot tūrisma noturīgu izaugsmi Eiropā un pasaulē.” Turklāt Komisija nepārprotami atzina, ka „izaugsmes un nodarbinātības izvirzīšana par tūlītēju mērķi iet roku rokā ar sociālo un ekoloģisko mērķu tuvināšanu”, un paziņoja par to, ka, balstoties uz Tūrisma noturības grupas darbu (TNG)², izstrādās Eiropas Tūrisma dienaskārtību 21, ar ko tā iepazīstināja 2007. gada februārī publicētajā ziņojumā „Pasākumi noturīgam Eiropas tūrismam”³.

Tūrisms ir viena no ekonomiskās aktivitātes jomām, kurām ir vislielākais potenciāls tālākas izaugsmes un nodarbinātības izveidošanā ES. Eiropas tūrisma nozare šaurākā izpratnē⁴ pašlaik veido vairāk nekā 4 % no ES IKP, kas svārstās no apmēram 2 % vairākās jaunajās dalībvalstīs līdz 12 % Maltā. Tās netiešais ieguldījums IKP ir daudz lielāks — tūrisms netieši veido vairāk nekā 10 % no ES IKP un nodrošina apmēram 12 % no visām darbavietām.

Tūrismam ir īpaši liela nozīme jaunatnes nodarbinātības veicināšanā, jo jauniešu darbaspēks ir divreiz vairāk pārstāvēts tūrismā nekā pārējās tautsaimniecības nozarēs⁵. Pēdējos gados nodarbinātības izaugsme tūrisma sektorā ir bijusi ievērojami augstāka nekā pārējās tautsaimniecības nozarēs, tādējādi tā devusi lielu ieguldījumu Lisabonas stratēģijas izvirzītā uzdevuma — izveidot vairāk un labākas darba vietas — izpildē. Turpmākajos gados tūrisma nozīmes pieaugums ES ekonomikā iespējams turpināsies; tuvākajos gados sagaidāms ikgadējs tūrisma pieprasījuma pieaugums par apmēram 3 %⁶.

Ir jārisina tādas problēmas, kas ļauj atrast līdzsvaru starp tūrisma galamērķu patstāvīgu attīstību un vides aizsardzību, no vienas puses, un konkurētspējīgas ekonomiskās darbības attīstību, no otras puses. Tomēr Tūrisma noturības grupas darbs apstiprināja to, ka tūrisms vairāk nekā jebkura cita ekonomiska darbība spēj

---

¹ COM(2006)134, galīgā redakcija, 17.3.2006.

² Sīkākam izklāstam par tās sastāvu un lomu skatīt COM(2003)716, galīgā redakcija un COM(2006)134, galīgā redakcija.

³ http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/tourism_sustainability_group.htm

⁴ Tradicionālie ceļojumu un tūrisma pakalpojumu sniedzēji (viesnīcas, restorāni, kafejnīcas, ceļojumu biroji, automašīnu nomas uzņēmumi, aviosabiedrības u.t.t.), kuri sniedz preces un pakalpojumus tieši apmeklētājiem.

⁵ Skat. „Sekmēt jaunatnes pilnīgu iesaistīšanos izglītībā, nodarbinātībā un sabiedrībā” COM(2007) 498, galīgā redakcija, 5.9.2007.

⁶ World Travel and Tourism Council (WTTC) — TSA Regional Reports — European Union 2007.

attīstīt sinerģijas ciešā sadarbībā ar vidi un sabiedrību. Tas izskaidrojams ar to, ka tūrisma galamērķu attīstība ir cieši saistīta ar šo galamērķu vietējo iedzīvotāju dabisko vidi, kultūras atšķirībām, sociālo mijiedarbību, drošību un labklājību. Tieši šādu iezīmju dēļ tūrismu var uzskatīt par dzinējspēku šo galamērķu saglabāšanā un attīstībā; tieši, jo tās veicina izpratni un atbalstu ienākumiem, un netieši, jo tās ir ekonomisks pierādījums šāda atbalsta sniegšanai.

Globālās tendences un galvenie uzdevumi mainās, tāpēc aizvien lielāka nozīme ir tūrisma nozares visaptverošākajam uzdevumam saglabāt konkurētspēju, vienlaikus ievērojot noturības principu un atzīstot, ka ilgtermiņā konkurētspēja balstās uz noturību. Pašreiz īpaši klimata pārmaiņas uzskata par svarīgu jautājumu, kas jārisina arī tūrisma nozarei, samazinot tās daļu siltumnīcas efektu izraisīto gāzu emisijā un pielāgojot galamērķus pieprasījuma modeļiem un piedāvājamiem tūrisma veidiem.

Eiropas tūrisma nākotne ir atkarīga no tūristu pieredzes kvalitātes, tūristi sapratīs, ka vietās, kurās rūpējas par vides saglabāšanu, darba devēji un vietējās kopienas arī vairāk rūpēsies par viņiem. Iekļaujot savā darbībā rūpes par noturību, tūrismā ieinteresētās personas tādējādi saglabās konkurences priekšrocības, kas nosaka to, ka Eiropa, ar tai raksturīgo daudzveidību, ainavu un kultūru dažādību, ir vispievilcīgākais tūrisma galamērķis pasaulē. Turklāt, sociāli atbildīgi risinot noturības problēmas⁷, tūrisma nozarei būs vieglāk izmantot novatoriskus produktus un pakalpojumus un uzlabot to kvalitāti un vērtību.

Šajā paziņojumā sniegtā „Noturīgas un konkurētspējīgas Eiropas tūrisma nozares programma” tādējādi atbilst Eiropas Komisijas ilgtermiņa saistībām⁸, ko atbalsta arī pārējās Eiropas iestādes⁹. Paziņojums balstās uz Tūrisma noturības grupas ziņojumu un uz vēlākās sabiedriskās apspriešanas rezultātiem¹⁰. Šī dienaskārtība ir vēl viens ieguldījums, lai īstenotu atjaunināto Lisabonas stratēģiju izaugsmei un nodarbinātībai¹¹ un atjaunināto Noturīgas attīstības stratēģiju¹².

2. NOTURĪGAS UN KONKURĒTSPĒJĪGAS EIROPAS TŪRISMA NOZARES PROGRAMMA

Lai izveidotu pareizo līdzsvaru starp tūristu labklājību, dabas un kultūras vidi un galamērķu un uzņēmumu attīstību un konkurētspēju, ir vajadzīga integrēta un vienota politikas pieeja, visām ieinteresētajām personām atbalstot vienādus mērķus.

---

⁷ Skat. arī „Iespējas un atbildība. Kā palīdzēt lielākam skaitam mazo uzņēmumu savā darbībā iekļaut sociālos un vides jautājumus”, 2007. gada janvāris.

⁸ Par šīm saistībām pirmoreiz informēja 13.11.2001. COM(2001)665, galīgā redakcija un vēlāk apstiprināja 21.11.2003. COM(2003)716, galīgā redakcija un COM(2006)134, galīgā redakcija.

⁹ Padomes 2002. gada 21. maija Rezolūcija par tūrisma nākotni Eiropā (2002/C 135/01), Padomes secinājumi par tūrisma ilgtspēju Eiropā (8194/05, 19.4.2005), Eiropas Parlamenta Rezolūcija par noturīga Eiropas tūrisma jaunām perspektīvām un jaunām problēmām (2004/2229 INI).

¹⁰ Skat. http://ec.europa.eu/enterprise/services/tourism/index_en.htm.

¹¹ COM(2005)24, galīgā redakcija, 2.2.2005.

¹² Atjaunotā ES noturīgas attīstības stratēģija, ko Eiropas Savienības Padome pieņēmusi 2006. gada 15./16. jūnijā.

2.1. Mērķi un risināmie uzdevumi Eiropas tūrisma noturībai

Pašreizējais ES tiesiskais regulējums ekonomikas, sociālās un vides politikas attīstībai, kas pamatojas uz partnerību izaugsmei un nodarbinātībai un uz noturīgas attīstības stratēģiju, nodrošina piemērotu pamatu šīs programmas mērķu sasniegšanai — ekonomiskā labklājība, sociālā vienlīdzība un kohēzija un vides un kultūras aizsardzība¹³.

Ieinteresētajām personām tūrisma jomā šie mērķi būtu jāņem vērā, izstrādājot politiku un pasākumus, kas iespaido Eiropas izejošā ietekmi un kas atbalsta tūrismu kā uzņemošo valstu noturīgas attīstības instrumentu.

Šo mērķu izpildei būs jārisina vairākas problēmas¹⁴, kas ir raksturīgas tikai tūrisma nozarei. Minētās problēmas ir galvenokārt dabas un kultūras bagātību noturīga saglabāšana un pārvalde, pēc iespējas vairāk samazinot šo bagātību izlietošanu un piesārņotību tūrisma galamērķos, tostarp atkritumu rašanos, tās ir arī pārmaiņu vadība sabiedrības labklājības interesēs, pieprasījuma sezonas rakstura samazināšana, ar tūrismu saistītā transporta ietekme uz vidi, tūrisma pieredzes nediskriminējoša pieejamība un tūrisma nozares darbavietu kvalitātes uzlabošana, tostarp risinot arī jautājumu par to trešo valstu piederīgo nodarbināšanu, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, saskaņā ar Komisijas migrācijas politiku¹⁵. Vēl viens uzdevums ir nodrošināt, lai tūristi un vietējās kopienas, kurās piedāvā tūrisma pakalpojumus, būtu drošībā un neapdraudēti; šis uzdevums ir arī pamatnosacījums sekmīgai tūrisma attīstībai¹⁶.

Šie uzdevumi nav noteikti vietā un laikā. Atkarībā no vietas var mainīties tiem piešķirtā prioritāte, veids, kādā tos risina, un iespējas, kādas rodas.

Ieinteresētajām personām ir jāparedz un pārmaiņas un nedrīkst atpalikt no tām. Politikā un pasākumos jāņem vērā tas, kā tādas vides problēmas kā klimata pārmaiņas¹⁷ un ūdens trūkums¹⁸, tehnoloģiju attīstība vai citas aktuālas politikas, ekonomikas un sociālās problēmas ietekmēs pieprasījumu un piedāvājumu. Tāpēc piedaloties visām ieinteresētajām personām, uzdevumu kopumu regulāri atjauninās.

2.2. Rīcības pamatojums

Lai izpildītu šīs programmas mērķus un risinātu iepriekšminētās problēmas, būs vajadzīga saskaņota darbība, ko var atbalstīt attiecīgā dalībvalstu politika — tūrisma

---

¹³ Šie mērķi ir sīkāk aplūkoti TNG ziņojumā (3. lpp.).

¹⁴ Šie mērķi ir sīkāk aplūkoti TNG ziņojumā (8.-17. lpp.) un tie sakrīt ar septiņiem uzdevumiem, kas noteikti noturīgas attīstības stratēģijā.

¹⁵ Skat. arī Priekšlikumu direktīvai, ar ko nosaka sankcijas darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu piederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelegāli, COM(2007)249, 2. lpp.; Ietekmes novērtējuma ziņojums, SEC(2007)603, 7. lpp.

¹⁶ Eiropas programma svarīgāko infrastruktūras objektu aizsardzībai, ar kuras palīdzību varētu koordinēt atbilstošas darbības, dalībvalstīm varētu palīdzēt, lai noteiktu labāko pieredzi attiecīgo vietu un masu pasākumu aizsardzībā un dalītos ar to.

¹⁷ Skat. arī Zaļo grāmatu „Adaptācija klimata pārmaiņām Eiropā. ES rīcības varianti” COM(2007)354, galīgā redakcija, 29.6.2007.

¹⁸ Skat arī „Meklējot risinājumu sausuma un ūdens trūkuma problēmai Eiropas Savienībā” COM(2007)414, galīgā redakcija, 18.7.2007.

galamērķu noturīga vadība, uzņēmumu darbībā iekļaujot ar noturību saistītus apsvērumus un tūristiem apzinoties noturības nozīmi.

Tūrisma attīstībai ļoti svarīga ir tūrisma galamērķu noturīga vadība, jo īpaši efektīvi izmantojot teritoriālā un zemes lietojuma plānošanu un attīstības kontroli un izmantojot lēmumus par investīcijām infrastruktūrā un pakalpojumos. Nodrošinot to, ka jaunajai tūrisma attīstībai ir tāds apjoms un raksturs, kas atbilst vietējās kopienas un vides vajadzībām, noturīga vadība var ilgtermiņā pastiprināt tūrisma galamērķa ekonomiskos rādītājus un konkurētspējīgu situāciju. Tam ir vajadzīga labvēlīga bāze, ko veido visu reģionu un vietējo ieinteresēto personu iesaistīšanās, un efektīva struktūra, kurā ir atvieglota partnerība un efektīva vadība.

Galvenais noteikums uzņēmumiem ir būt konkurētspējīgiem. Ir jāuzskata, ka pasākumi šā uzdevuma atbalstam ir daļa no noturības procesa izstrādāšanas, kas ir viena no svarīgākajām konkurētspējas priekšrocībām. Tāpēc noturīgas konkurētspējas, dzīvotspējas un labklājības nodrošināšanai uzņēmumiem labāk nekā iepriekš pilnībā ir jāiekļauj ar noturību saistīti apsvērumi lēmumu pieņemšanas un vadības procedūrās un instrumentos. Šajā procesā liela loma ir uzņēmējdarbības atbalsta dienestiem un asociācijām.

Visbeidzot, lai sasniegtu jūtamu progresu, pieprasījumam, kas saistīts gan ar izklaides, gan dienesta braucienu tirgu, ir jābūt daudz skaidrākam un konsekventākam. Ir jāattīsta un jāpastiprina tūristu spēja kritiski izvēlēties, ņemot vērā noturīgu attīstību. Noturības principu apzināšanās un ētika var atvieglot atbildīgas individuālas attieksmes un prakses izveidošanu tūristiem. Turklāt, ja patērētāji labāk izprot noturību, tie var ietekmēt uzņēmējus, lai tie pierāda, ka tiem rūp šie jautājumi un ka tie attiecīgi rīkojas.

2.3. Noteikumi konkurētspējīga un noturīga tūrisma izveidošanai

Lai izveidotu konkurētspējīgu un noturīgu tūrisma Komisija aicina visas ieinteresētās personas ievērot šādus noteikumus¹⁹:

- **Izmantot kopīgu un integrētu pieeju** — tūrisma plānošanā un attīstībā ir jāņem vērā visas dažādās tūrisma ietekmes. Turklāt tūrismam ir jābūt labi sabalansētam un integrētam daudzos pasākumos, kas ietekmē sabiedrību un vidi.
- **Plānot ilgtermiņā** — noturīga attīstība nodrošina šodienas vajadzību apmierināšanu, neradot draudus nākamo paaudžu vajadzību apmierināšanai. Lai plānotu ilgtermiņā, ir vajadzīga prasme nodrošināt darbības noturību ilgākā laika posmā.
- **Izstrādāt atbilstošu attīstības ātrumu un ritmu** — attīstības līmenim, ātrumam un veidam ir jāatspoguļo un jārespektē uzņemošo kopienu un galamērķu raksturs, resursi un vajadzības.

---

¹⁹ Tūrisma noturības grupas ziņojums „Pasākumi noturīgam Eiropas tūrismam” 2007. gada februārī, 3.-4. lpp.

- **Iesaistīt visas ieinteresētās personas** — noturīgai pieejai ir vajadzīga plaša un aktīva visu galarezultātā ieinteresēto personu piedalīšanās lēmumu pieņemšanas un praktiskās īstenošanas procesā.
- **Izmantot labākās pieejamās zināšanas** — politikai un pasākumiem būtu jābalstās uz jaunākajām un labākajām pieejamām atziņām. Ar informāciju par tūrisma tendencēm, ietekmi, prasmēm un pieredzi būtu jādalās Eiropas mērogā.
- **Mazināt un pārvaldīt risku** (piesardzības princips) — ja nav skaidrības par iznākumu, ir jāveic novērtēšanas un preventīvi pasākumi, lai nenodarītu kaitējumu videi vai sabiedrībai.
- **Ietekmes atspoguļošana izmaksās** (lietotājs un piesārņotājs maksā) — patēriņa un ražošanas darbības rezultātā radušās patiesās izmaksas sabiedrībai jāatspoguļo cenās. Tas neattiecas tikai uz piesārņošanu, bet arī uz tādu iekārtu lietošanu, kurām ir lielas pārvaldes izmaksas.
- **Vajadzības gadījumā noteikt un ievērot ierobežojumus** — ir jānosaka atsevišķu objektu un plašāku teritoriju uzņemšanas kapacitāte, un jābūt gataviem un iespējām vajadzības gadījumā ierobežot tūrisma attīstības apjomu un tūristu plūsmu skaitu.
- **Veikt nepārtrauktu pārraudzību** — noturība nozīmē izprast ietekmes un nepārtraukti paturēt tās redzes lokā, lai varētu veikt vajadzīgās izmaiņas un uzlabojumus.

3. VIRZĪTIES UZ PRIEKŠU KOPĀ

Vairākas ieinteresētās personas ir jau atzinušas nozīmi, kāda ir noturības jautājumiem un darbojas, lai uzlabotu savu sniegumu. Neskatoties uz šīm pūlēm, vēl ir vajadzīgi uzlabojumi. Lai sasniegumi būtu vērā ņemami, pašreizējās un turpmākajās iniciatīvas jārisina kopā, pamanāmā un sinerģiskā veidā.

„Dienaskārtības” mērķis ir nostiprināt šo brīvprātīgo un nepārtraukto procesu. Dienaskārtība ir jāatbalsta visām ieinteresētajām personām Eiropā: dažādos valdības līmeņos — pašvaldībām, galamērķu vadības organizācijām, reģioniem, dalībvalstīm — un pašai Eiropas Komisijai, uzņēmumiem, tūristiem un visām citām iestādēm²⁰, kuras var stimulēt, atbalstīt un ietekmēt tūrismu.

Tūrisma nozarē ir iesaistītas daudzas un dažādas privātas un valsts ieinteresētās personas ar decentralizētu atbildību. Tāpēc ir ļoti svarīgi ievērot subsidiaritātes principu un darboties, izmantojot augšupvērstu pieeju un iesaistot tās ieinteresētās personas, kuras ir kompetentas un kurām ir pilnvaras darboties, un kuras brīvprātīgi piedalās dienaskārtības īstenošanā.

Tāpēc galvenā uzmanība būs vērsta uz kopīgām darbībām galamērķu līmenī, vienlaikus ņemot vērā valsts un Eiropas atbalsta politiku un pasākumus.

²⁰ Tostarp mācību un pētniecības iestādes, arodbiedrības, patērētāju asociācijas, NVO un starptautiskās organizācijas.

3.1. **Ieinteresēto personu loma**

Tūrisma noturības grupa izveidoja pamatnosacījumus pasākumiem, nosakot dažādām ieinteresēto personu grupām plašus pienākumus²¹ un īpašus uzdevumus²² darbākārtības īstenošanā, ņemot vērā trīs iepriekš minētos galvenos elementus — noturīgus galamērķus, noturīgus uzņēmumus un ar atbildības sajūtu apveltītus tūristus — un noteiktos uzdevumus.

Tūrismā ieinteresētās personas tiek aicinātas pieņemt šos pienākumus un izmantot iespējas, ko noturības uzdevumi piedāvā kā jauninājumu un izaugsmes faktoru.

Ieinteresētajām personām jāiepazīstina citi ar savām zināšanām, sniedzot pozitīvo un negatīvo rezultātu izklāstu, lai izveidotu stingrāku saikni starp zināšanu radīšanu, zināšanu izplatīšanu un noturīgu un konkurētspējīgu uzņēmējdarbību. Šā uzdevuma veikšanai tām ir jāizveido strukturēta un regulāra sadarbība visos parastajos darbības līmeņos — vai tie būtu reģiona, valsts, Eiropas vai starptautiskie galamērķi — un diskusijām par noturību ir jābūt šo sadarbības struktūru uzmanības centrā. Tādas sadarbības piemērs ir darba devēju, darba ņēmēju un viņus pārstāvošo organizāciju sociālais dialogs.

Mazie un mikrouzņēmumi ir neaizvietojami Eiropas tūrisma nozarē, bet šo uzņēmumu lielums varētu būt kavēklis, lai integrētu noturīgas attīstības aspektus un laistu tos tirgū, kā daļu no sava uzņēmuma. Tāpēc attiecīgajām ieinteresētajām personām ir uzdevums šīs dienaskārtības galveno vēstījumu nodot tālāk šiem uzņēmumiem, tādējādi atvieglojot dienaskārtības īstenošanu.

3.2. **Eiropas Kopienas loma**

Komisija atzīst savus pienākumus darbības uzsākšanā un pakāpeniski īsteno iniciatīvas Eiropas līmenī, sniedzot tūrismā ieinteresētajām personām Eiropas līmeņa pievienoto vērtību un vienlaikus ievērojot kompetenču sadalījumu, kā noteikts Līgumā.

Šī darba kārtība noteiks turpmākās Komisijas darbības tūrisma jomā un visās pārējās politikas jomās, kuras ietekmē tūrismu un tā noturību. Šim nolūkam Komisija izmantos tūrisma noturības grupas palīdzību.

Komisija turpinās sadarbību ar kaimiņvalstīm (Austrumeiropa un Vidusjūras reģions) un ar Eiropas kaimiņattiecību politikas valstīm tūrisma jomā un turpinās atbalstīt jaunattīstības valstis ar zemiem un vidējiem iedzīvotāju ienākumiem, izmantojot Eiropas Savienības tiešās ārvalstu investīcijas un kopuzņēmumus tūrisma nozarē.

3.2.1. *Ieinteresēto personu mobilizēšana zināšanu radīšanā un apmaiņā ar tām*

Eiropas Komisijas mērķis ir nodrošināt labākās pieredzes atzišanu un informāciju par to ES pilsoņu un sabiedrības vidū un stiprināt zināšanas un praksi, kas saista noturību un konkurētspēju savstarpēji pastiprinošā veidā.

---

²¹ TNG ziņojums, 27.-30. lpp.

²² TNG ziņojums, 1.a un 1.b tabula, 31.-39. lpp.

Komisija jau organizē konferences un veic pētījumus, lai veicinātu izpratni par tādām problēmām kā atvieglot ceļošanu jauniešiem, senioriem un personām ar īpašām vajadzībām, izmantojot sociālas un pieejamas tūrisma iniciatīvas, un par darba metodēm, kuras varētu piemērot vietējā un reģiona līmenī (piemēram, pētījums par to, ka lieli kultūras un sporta pasākumi ietekmē uz tūrismu orientētus MVU). Jo īpaši rokasgrāmata par tūrisma mācību tematiem ir praktisks palīg līdzeklis, kas propagandē uz zināšanām balstītu iestāžu iesaistīšanos vienprātības veidošanas procesā, lai uzlabotu MVU darbības rezultātus un cilvēkresursu potenciālu tūrisma jomas galamērķu līmenī.

Komisija turpinās pievērst to ieinteresēto personu, kas rada zināšanas (piem., universitātes, pētniecības institūti, valsts un privātās observatorijas), uzmanību Eiropas tūrisma noturības problēmām. Tā atvieglos sadarbību to starpā un veicinās formālo un neformālo tūrisma izglītību. Komisija veicinās mobilitāti Eiropā, atbalstot pārrobežu mācību un darba norīkojumus, apmaiņu ar tūrisma metodēm, materiāliem un saturu un to izstrādāšanu, tostarp iekļaujot noturības principus mācību programmās.

Iesaistīšanos vietējā un reģionu līmenī atbalstīs, izmantojot alianses starp dažāda veida galamērķiem (piemēram, lauku, piekrastes, kalnu, pilsētas), kuru uzdevums ir tūrisma galamērķu noturīga vadība, ko ieviesuši priekšgājēji un kas ir atvērta visu ieinteresēto personu dalībai. Ar jauno tehnoloģiju palīdzību Eiropas Komisija atbalstīs tādu platformu nostiprināšanu vai radīšanu, kurās var apmainīties ar labas vai sliktas prakses piemēriem un kurās var uzlabot sadarbību starp tūrismu un citām saistītām nozarēm. Veicinot apmaiņu ar labāko pieredzi tūrisma galamērķu noturīgas vadības izveidošanā (piemēram, risinot tūrisma sezonas rakstura un tūrisma sezonas pagarināšanas jautājumus), var ievērojami uzlabot tūrisma galamērķu konkurētspēju. Šīs platformas varētu dot iespēju izmantot īpašu pieeju, kas liecina par galamērķu teritoriālo un ekonomisko raksturu.

Ikgadējais Eiropas tūrisma forums arī sniedz platformu, kurā visas ieinteresētās personas var apmainīties ar viedokļiem un nostiprināt sadarbību jautājumos, kas saistīti ar sakariem starp Eiropas tūrisma noturību un konkurētspēju.

Pašreizējos gada ziņojumos, ko dalībvalstis iesniedz Tūrisma padomdevējai komitejai (TPK)²³, izmantos, lai nostiprinātu sadarbību ar un starp dalībvalstīm un lai atvieglotu apmaiņu ar informāciju — arī par to, kā valstu politika un darbības aizsargā tūrisma noturību, — un šīs informācijas izplatīšanu.

Labākas un ātrākas zināšanas par to, kā Eiropas tūrisms attīstās, var rast statistikas un ģeogrāfisko datu apkopojumos²⁴ un daļēji, griežoties pie esošajām vai jaunajām observatorijām. Šāda informācija atvieglos galveno uzdevumu pārraudzību, jo īpaši tādu uzdevumu, kas ir svarīgi MVU un saistīti ar nodarbinātību un sezonas raksturu.

Visbeidzot Komisija aicina starptautiskās organizācijas (Apvienoto Nāciju PTO, Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programma (UNEP), UNESCO u.c.) sniegt

---

²³ Padomes 1986. gada 22. decembra Lēmums 86/664/EEK.

²⁴ Piemēram, veicot grozījumus tūrisma statistikas direktīvā un/vai, izmantojot GMES (Vides un drošības globālā uzraudzība), kas sniedz visas Eiropas vienotu ģeotelpiskās informācijas pakalpojumus.

ieguldījumu šajā procesā, identificējot sinerģijas starp šo organizāciju darbības jomu un Eiropas dienaskārtību.

3.2.2. *Tūristu izcilāko galamērķu veicināšana*

Komisija turpinās īstenot pilotprojektu „Eiropas tūristu izcilākie galamērķi” (*EDEN*). *EDEN* veicina jaunākos Eiropas tūristu galamērķus un piedāvā atbalstu tiem, kuri turpina tūrisma attīstīšanu tādā veidā, lai nodrošinātu sociālo, kultūras un vides noturību. Katru gadu šai godalgai izraugās atšķirīgu tematu. Komisija veicinās tīklu izveidi starp reģioniem, kuriem piešķirts izcilākā tūristu izcilākā galamērķa nosaukums, lai sekmētu paraugprakses apmaiņu Eiropas līmenī un iedrošinātu citus reģionus pieņemt noturīgus tūrisma attīstības modeļus.

Komisija arī pastiprinās Eiropas tēlu un izpratni par to kā par tūrisma galamērķi, kam raksturīga augsta kvalitāte un noturība. Ar tādu nolūku Komisija sadarbosies ar Eiropas Ceļojumu komisiju un valstu tūrisma organizācijām, lai izstrādātu pareizu stratēģiju, kurā būs iekļauta arī Eiropas tūrisma galamērķu portāla²⁵ izmantošana.

3.2.3. *ES finanšu instrumentu mobilizēšana*

Eiropas Komisija atzīst, ka ieinteresētajām personām ir vajadzīga finansiāla palīdzība, lai sekmētu programmas īstenošanu. Eiropas līmenī jau ir iespējas, kas jāizmanto, piemēram, izmantojot Eiropas Reģionālās attīstības fondu, iespēja dalībvalstīm un visiem reģioniem finansēt tūrisma projektus. Jau ir uzsvērts, ka noturīga un novatoriska tūrisma prakse ir kā prioritārs kritērijs Eiropas daudzveidīgo finanšu instrumentu dažādajos mērķos, īpaši jāatzīmē kohēzijas politikas līdzekļi (no Eiropas Reģionālās attīstības fonda un Eiropas Sociālā fonda), Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonds lauku attīstībai, Eiropas Zivsaimniecības fonds, EK Septītajā pamatprogrammā pētniecības, tehnoloģiju attīstības un demonstrējumu pasākumiem (kur galvenajā prioritātē par klimata pārmaiņām ir iekļauta to ietekme uz tūrismu) un programma „Leonardo da Vinci”, ieviešot īpašu pasākumu stažieru un jauniešu profesionālajā apmācībā, un jau sākts projekts, kurā analizē un izstrādā kvalifikācijas šajā nozarē. Turklāt „Konkurences un jauninājumu pamatprogramma” (*CIP*) atbalstīs ES uzņēmumu, galvenokārt MVU, konkurētspēju²⁶. Komisija veicinās zināšanu izplatīšanu par to, kā pašreizējie ES finanšu instrumenti ir izmantoti [līdz šim] un kā tos var izmantot dažādas ieinteresētās personas, kas darbojas tūrisma nozarē.

3.2.4. *Noturības konkurētspējas nodrošināšana Komisijas politikas virzienos*

Vairāki pašreizējie Eiropas politikas virzieni un rīcības var spēcīgi ietekmēt tūrismu un tā noturību un dot būtisku ieguldījumu galveno problēmu risināšanā. Galvenie politikas virzieni, piemēram, vide, transports, nodarbinātība vai pētniecība, savu īpašo iezīmju dēļ var dažādi ietekmēt atšķirīgās teritorijas. Komisija apsver un arī turpmāk pārskatīs, kādas ir šo dažādo teritoriju vajadzības.

Būtiska ieinteresēto personu reakcija Apspriešanās procesā par turpmāko ES jūrniecības politiku ieinteresētās personas ir paudušas lielu atsaucību un izrādījušas

²⁵ www.visiteurope.com.

²⁶ Skatīt arī COM(2006) 134, galīgā redakcija, 6.-7. lpp.

interesi par ES līmeņa rīcību, kas vērsta uz noturīgāku un konkurētspējīgāku jūras tūrismu un piekrastes tūrismu. Atsaucoties uz izteiktajām bažām, ar integrēto pieeju jūrniecības politikas jomā nodrošinās pamatu turpmākas darbības izstrādāšanai, lai šajā nozarē uzlabotu noturību un konkurētspēju. Darbības pirmais posms būs tas, ka Komisija pievērsīs uzmanību piekrastes tūrismam, novērtējot, kādus rezultātus sniedz strauji augošas apakšnozares, piemēram, jūras izpriecu braucieni, pārbaudīs jūras izpriecu braucienus nozares, ostu iekārtu, jūras piestātņu un citu jūrniecības apakšnozaru savstarpējo saistību, un izvērtējot jautājumus par konkurenci starp zemes un jūras izmantojuma veidiem piekrastes vidē.

Attiecībā uz kalnu teritorijām ir vajadzīgi perspektīvi lauku attīstības politikas virzieni, kuri integrē gan šīs īpašās dabiskās vides saudzēšanas noteikumus, gan tās iedzīvotāju ilgstošu labklājību²⁷. Komisija atzīst to, ka jāsauglabā šis bagātīgais dabas mantojums, kas rodams daudzās no jutīgām kalnu teritorijām.

Lauku teritorijās iegulda tūrisma attīstībā, lai panāktu lauku saimniecību diversifikāciju, kas ir vajadzīga izaugsmei, nodarbinātībai un noturīgai attīstībai. Reālas iespējas piedāvā lauku pievilcības ziņā, un šīs teritorijas ir vieta, kur dzīvot un strādāt, un šīs iespējas ir kā dabas resursu un augstas vērtības ainavu rezervuārs. Tas nozīmē, ka jānodrošina saskanība un sinerģija Kopienas politiskajos virzienos un jāaizsargā vide un jāsauglabā lauku ainava.

Tūrisms, uzlabojot uzņēmumu konkurētspēju, apmierinot sociālās vajadzības un aizsargājot kultūrvidi un dabisko vidi, var veicināt pilsētu teritoriju noturīgu attīstību. Ja pilsētas visās šajās teritorijās ir veiksmīgi tūristu galamērķi, tad tām jāizmanto globāla pieeja, kuras pamatā ir noturīgas attīstības principi un kuru visos līmeņos, arī Eiropas līmenī, atzīst un atbalsta publiskā sektora politiskie virzieni.

4. SECINĀJUMI

Ar šo paziņojumu oficiāli sāk un atbalsta vidēja termiņa un ilgtermiņa programmu, kurā visām ieinteresētajām personām jāveic vajadzīgie pasākumi, lai stiprinātu Eiropas kā vispievilcīgākā tūristu galamērķa noturīgu praksi un veicinātu konkurētspēju.

Eiropas Komisija paļaujas uz politisku atbalstu, ko šai iniciatīvai sniegs ES iestādes, un 2011. gadā iesniegs savu novērtējumu par panākto virzību.

---

²⁷

Alpu Konvencijas protokols par tūrismu ir pamatinstrumenta piemērs, kas var stimulēt un koordinēt ieinteresēto personu devumu reģionālā un pašvaldību līmenī.